स्थानीय विकास प्रयासमा सार्वजनिक निजी साझेदारीको विद्यमान अवस्था तथा भावी संभावनाहरू

"आर्थिक विकासको आधार: निजी र सार्वजनिक जब बन्छ साझेदार "

विषयक राष्ट्रिय गोष्ठिमा प्रस्तुत कार्यपत्र

२०६५ कार्तिक ६ र ७ गते, काठमाण्डौं

विष्णुनाथ शर्मा
सहसचिव
स्थानीय विकास मन्त्रालय

सार्वजनिक निजी साझेदारीको अर्थ

- सामान्य अर्थमा सार्वजनिक निजी साझेदारीले सार्वजनिक निजी र नागरिक समाजका पक्षहरू मिलेर गरिने भौतिक पूर्वाधारको विकास, राजस्व संकलन तथा आधारभूत सेवाहरूको व्यवस्था गर्ने सहकार्यलाई बुझाउँछ ।

- PPP is basically just a different method of procuring public services and infrastructure by combining the best of the public and private sectors with an emphasis on value for money and delivering quality public services.
  http://www.ppp.gov.ie/ **retrieved in Friday 17, 2008**

- A partnership between government and the private sector for the purpose of more effectively providing services and infrastructure traditionally provided by the public sector

Microsoft® Encarta® 2009. © 1993-2008 Microsoft Corporation.

सार्वजनिक निजी साझेदारीको सैद्धान्तिक अवधारणा

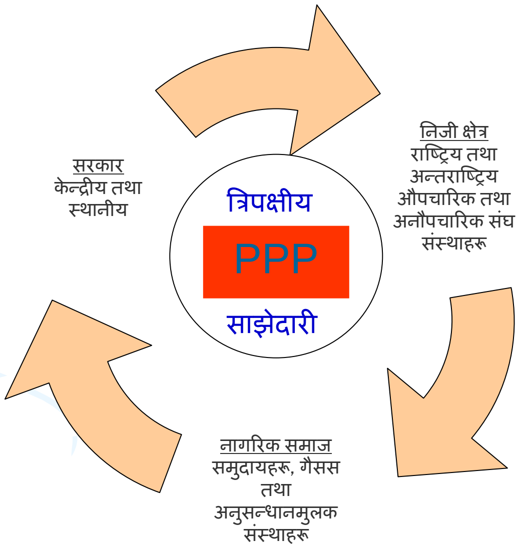

१ करार सम्झौतामा आधारित
२ सरकार र निजी कम्पनीहरू,गैसस, सामुदायिक संघसस्थाहरू वा व्यक्तिका बीचको साझेदारी
३ भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्न वा सेवा प्रदान गर्न
४ निजी क्षेत्रको लगानी
५ जोखिमहरूको बाँडफाँड

सार्वजनिक निजी साझेदारीको सैद्धान्तिक अवधारणा

क्रमश:

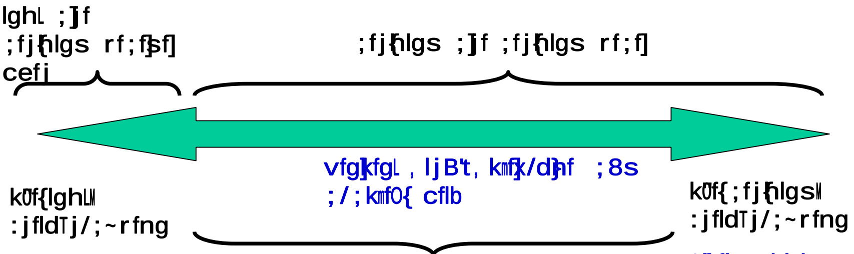

gf}ªnf]a]s/L
k~rsGof /8
dsfn' oftfoft
cflb

o; bfo/fleq
;fj{hlgs–lghL ;fem]bf/L
▪ ;]jf s/f/
▪ Aoj:yfkg s/f/
▪ k66f -lnh_
▪ lgdf{0f, ;~rfng / x:tfGt/0f
o:t}cGo :j¿kx¿

O{hfht, kk/L
;]gf, sfgg
lgdf{0f, lgodg
cflb

नेपालको स्थानीय विकास प्रयासमा सार्वजनिक निजी साझेदारीको विकासक्रम

- विश्वव्यापीकरण, खुला अर्थतन्त्र, उदारीकरणको प्रभावले वि स २०४८ साल पछि यस अवधारणाको विकास भएको ।
- स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ तथा नियमावली, २०५६ ले आधारस्तम्भ तयार पारेको ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति, २०६० (स्थानीय निकाको लागि) तथा निर्देशिका, २०६१ जारी भपपछि स्थानीय निकायसम्म कानूनी तथा संस्थागत रुपमा यसको आधार तयार भएको ।
- दसौं योजना (२०५९-६४) तथा तीन वर्षीय अन्तरिम योजना (२०६४।६५-२०६६।६७) ले नीतिगत रुपमा यसलाई स्थापित गरेको ।

कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३५ को उपधारा १२ मा “ राष्ट्रिय विकासको लागि स्वेदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिई देशमा वैदेशिक पूँजी र प्रविधिलाई आकर्षित गर्ने नीति राज्यले अवलम्बन गर्नेछ कुरा उल्लेख भएको छ ।

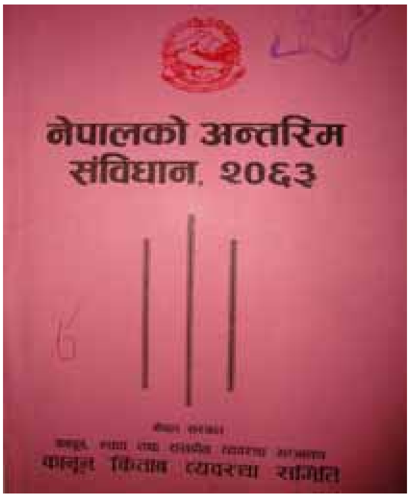

कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

क्रमश:

दिगो विकासको लागि आधारित सेवा प्रदान गर्ने कार्यमा स्थानीय स्वायत्त शासनमा निजी क्षेत्रलाई सहभागी हुन प्रोत्साहित गर्ने

दफा ३(च)

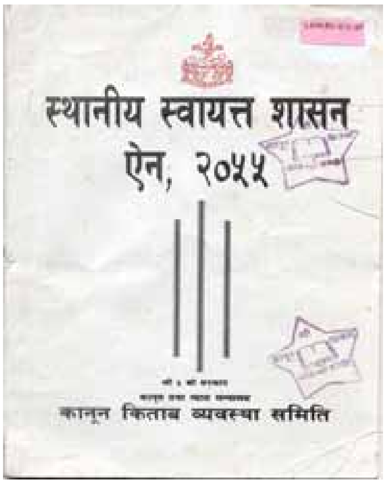

कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

क्रमश:

आर्थिक संरचना तथा स्थानीय पूर्वाधारको व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रको लगानी, प्रविधि र व्यवस्थापकीय दक्षतालाई आकर्षित गरी उपयोग गर्ने ।

दफा २(क)

कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

क्रमशः

सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी बेग्लाबेग्लै रुपमा छुट्टाछुट्टै रहेका ३९ वटा ऐन तथा १४ वटा नियमावलीहरूलाई समेटेर संहितावद्ध गरी एउटै पुस्तकको रुपमा प्रकाशित गरिएको ।

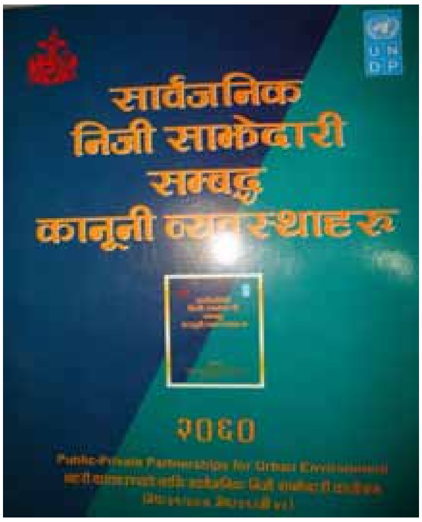

कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

क्रमशः

आर्थिक समृद्धिका लागि निजी तथा सहकारी क्षेत्रको समेत भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउने रणनीति लिइनेछ ।

आर्थिक कृयाकलापहरूमा निजी क्षेत्रको अलावा सहकारी क्षेत्रको भूमिका तथा निजी-सरकारी क्षेत्रको सहकार्यको अवधारणालाई समेत प्रभावकारी बनाउने रणनीति लिइनेछ ।

पृष्ठ संख्या २६

कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

क्रमश:

सार्वजनिक निजी साझेदारी निर्देशिका (स्थानीय निकायको लागि) २०६१ ले सार्वजनिक निजी साझेदारी कसरी गर्ने भन्ने सन्दर्भमा चरणवद्ध जानकारी उपलब्ध गराएको ।

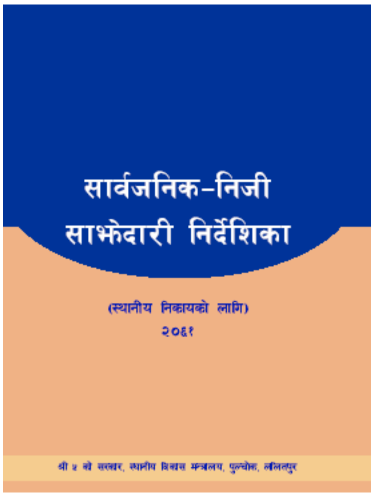

कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

क्रमश:

.......त्यसैले यो संक्रमणकालीन अर्थतन्त्रमा निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र र सार्वजनिक क्षेत्रको समन्वयकारी भूमिका रहनेछ । सरकारले निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्रको विकासका लागि सहजकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।*

सार्वजनिक निजी साझेदारी (पी.पी.पी.) प्रणाली पूँजिगत लगानीको मुख्य आधारशिला हुनेछ भने अधिकांश रुपमा स्वदेशी र विदेशी लगानीकर्ताहरूलाई प्राथमिकताका क्षेत्रहरूमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।*

•आर्थिक वर्ष २०६५/२०६६ को बजेट वक्तव्य, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, २०६५ पृ.सं. ८

देशका सार्वजनिक क्षेत्रका उद्योग र रुग्ण उद्योगहरूलाई सार्वजनिक निजी साझेदारीको नीति अन्तर्गत व्यवसायिक ढंगले संचालन गर्ने र खनिज तथा कृषि र वनजन्य उद्योगहरूको स्थापनालाई प्रश्रय दिने नीति अघि सारे यो बजेटले राष्ट्रिय औद्योगिकीकरणलाई प्राथमिकता दिने दृढता व्यक्त गरेको छ ।#

आर्थिक वर्ष २०६५/२०६६ को बजेट वक्तव्य, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, २०६५ पृ.सं. ११

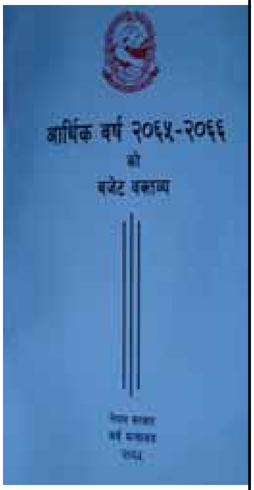

संस्थागत व्यवस्था

- राष्ट्रिय सार्वजनिक निजी साझेदारी राष्ट्रिय समन्वय समिति
- जिल्ला तथा नगरपालिका तथा गाउँ विकास समिति स्तरीय सार्वजनिक निजी साझेदारी समिति
- नगरपालिका स्तरीय सार्वजनिक निजी साझेदारी Cell

स्थानीय निकायमा सार्वजनिक-निजी साझेदारीको वर्तमान अवस्था

- राष्ट्रिय रुपमा दशौं योजना तथा वर्तमान तीन वर्षिय अन्तरिम योजना (२०६४/६५-२०६६/६७) ले पनि विकास प्रक्रियामा सार्वजनिक निजी साझेदारीलाई अभिन्न पक्षको रुपमा आत्मसाथ गरेको
- चालु आर्थिक वर्ष २०६५/६६ को वजेट नीति तथा कार्यक्रममा समेत पूँजिगत लगानीको मुख्य आधारशीलाको रुपमा सार्वजनिक निजी साझेदारीलाई स्वीकार
- हाल सम्म सार्वजनिक निजी साझेदारीका लागि पहिचान भएका परियोजनाहरू ५२
- संयुक्त राष्ट्र संघीय विकास कार्यक्रम (यु.एन.डी.पी.) को सहयोगमा सन् २००२ देखि संचालन भइ रहेको शहरी वातावरणका लागि सार्वजनिक-निजी साझेदारी कार्यक्रम (PPPUE) १० वटा नगरपालिकाहरूमा लागू भएको ।

स्थानीय निकायमा सार्वजनिक-निजी साझेदारीको वर्तमान अवस्था

क्रमशः

शहरी वातावरणका लागि सार्वजनिक-निजी साझेदारी कार्यक्रम (PPPUE) अन्तर्गत निम्नानुसार कार्यक्रम संचालन गरिएको ।

PPPUE का कार्य क्षेत्रहरू

१.नीतिगत सहयोग

•अगाडि उल्लेखित कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र संस्थागत व्यवस्थाका लागि PPPUE कार्यक्रमले स्थानीय विकास मन्त्रालय तथा स्थानीय निकायलाई विभिन्न प्राविधिक र अन्य सहयोगहरू उपलव्ध गराएको छ ।

शहरी वातावरणका लागि सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रम (PPPUE) को कार्यक्षेत्र

२) क्षमता अभिवृद्धि

- हालसम्म PPPUE कार्यक्रमले संचालन गरेका सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी तालिम, कार्यशाला, सेमिनार, अभिमुखीकरण, अन्तर्क्रिया र लक्षित समूह अन्तर्क्रियाबाट ४,२६६ जना व्यक्तिहरू लाभान्वित भैसकेका छन् ।
- सरकारी कर्मचारीहरू, स्थानीय गैरसरकारी संस्था, समुदायका व्यक्तिहरू र निजी क्षेत्रलाई PPP सम्बन्धी विभिन्न तालिमको संचालन गरिँदै आएको ।

शहरी वातावरणका लागि सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रम (PPPUE) को कार्यक्षेत्र

३. PPPUE ले हालसम्म १० वटा नगरपालिकाहरूमा नमूना PPP परियोजनाहरूमा प्राविधिक तथा बीउ पूँजि (Seed Grant) को सहयोग गरिरहेको छ ।

नमूना परियोजनाहरू

- हालसम्म नगरपालिकास्तरमा ५२ PPP परियोजनाहरू पहिचान भइसकेका
- ३३ PPP परियोजनाहरू १० नगरपालिकाहरूमा संचालनमा रहेका
- १९ PPP परियोजनाहरू निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका

प्राविधिक सहयोगका क्षेत्रहरू

- परियोजनाको पहिचान
- संभाव्यता अध्ययन
- परियोजनाको विस्तृत विवरण तयार
- PPP परियोजनाहरूको तर्जूमा
- PPP परियोजनाहरूको छनौट
- PPP करारको तयारी, आदि ।

समस्या तथा चुनौतिहरू

तालिका नं १ (रु. मिलियनमा)

शहस्राब्दी विकास लक्ष्यका क्षेत्रहरू	सन् २००५		सन् २०१०		सन् २०१५		सन् २००५-२०१५	
	कुल वित्तीय आवश्यकता	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता	कुल वित्तीय आवश्यकता	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता	कुल वित्तीय आवश्यकता	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता	कुल वित्तीय आवश्यकता	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता
खाद्य संकट	१९,७९६	१३,२४४	३०,५६१	२०,४५०	४२,६२६	२८,६९६	३३८,९५५	२२७,१८५
शिक्षा	२२,१२८	१९,५०९	२९,६९३	२५,८२७	४१,०३८	३४,८३३	३३४,५२४	२८९,६५५
लैङ्गिक विकास	४१०	४१०	१,६४६	१,६४६	२,२५८	२,२५८	१७,९६४	१७,९६४
स्वास्थ्य	११,७९१	८,८२७	१७,९७३	१३,२५४	२४,१९१	१७,७०९	१९८,३६०	१४६,२४०
खानेपानी र सरसफाई	८,८५५	६,८३८	१२,३८६	९,५२२	१६,५५०	१२,६३९	१३७,३९८	१०५,५३०
ग्रामीण यातायात र विद्युतीकरण	९,४६२	७,८२०	११,०७८	९,०२१	१०,३४०	८,८७७	१२१,२०२	९८,३७०
कुल	७२,४४२	५६,६५०	१०३,३३६	७९,७२१	१३७,००४	१०५,०१३	१,१४८,८०५	८८४,९४३
कुल(युएस डलरमा	१,०३५	८०९	१,४७६	१,१३९	१,९५७	१,५००	१६,४११	१२,६४२

स्रोत:- गरीबी निवारण रणनीति पत्र, नेपाल सरकार, राष्ट्रिय योजना आयोग ।

समस्या तथा चुनौतिहरू

तालिका नं २ — सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता र प्राप्त हुन सक्ने सरकारी स्रोत — (रु. मिलियनमा)

शहस्राब्दी विकास लक्ष्यका क्षेत्रहरू	सन् २००५			सन् २०१०			सन् २०१५			सन् २००५-२०१५		
	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता	सरकारी स्रोत	वित्तीय रिक्तता	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता	सरकारी स्रोत	वित्तीय रिक्तता	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता	सरकारी स्रोत	वित्तीय रिक्तता	कुल सार्वजनिक लगानीको आवश्यकता	सरकारी स्रोत	वित्तीय रिक्तता
खाद्य संकट	१३,२४४	२,४२९	१०,८१६	२०,४५०	४,०७०	१६,३८०	२८,६९६	५,६०८	२३,०८८	२२७,१८५	४४,५९२	१८२,५९३
शिक्षा	१९,५०९	११,१७२	८,३३८	२५,८२७	१४,२९४	११,५३४	३४,८३३	१८,२२७	१६,६०६	२८९,६५५	१५९,८०२	१२९,८५३
लैङ्गिक विकास	४१०	२३५	१७६	१,६४६	४९२	१,१५४	२,२५८	८७६	१,३८२	१७,९६४	५,७२५	१२,२३८
स्वास्थ्य	८,८२७	४,०४८	४,७८०	१३,२५४	५,९६४	७,२९०	१७,७०९	७,९४५	९,७६४	१४६,२४०	६५,९२७	८०,३१३
खानेपानी र सरसफाई	६,८३८	१,२५५	५,५८३	९,५२२	२,७१७	६,८०५	१२,६३९	३,९३८	८,७०१	१०५,५३०	२९,३२१	७६,२०८
ग्रामीण यातायात र विद्युतीकरण	७,८२०	१,१३३	६,६८७	९,०२१	२,५५६	६,४६५	८,८७७	३,७३९	५,१३९	९८,३७०	२७,५२४	७०,८४६
कुल	५६,६५०	२०,२७१	३६,३७९	७९,७२१	३०,०९३	४९,६२८	१०५,०१३	४०,३३३	६४,६८०	८८४,९४३	३३२,८९२	५५२,०५२
कुल(युएस डलरमा	८०९	२९०	५२०	१,१३९	४३०	७०९	१,५००	५७६	९२४	१२,६४२	४७५६	७,८८६

स्रोत:- गरीबी निवारण रणनीति पत्र, नेपाल सरकार, राष्ट्रिय योजना आयोग ।

क्षेत्रगत चुनौतिहरू

पूर्वाधार निर्माण :-

- त्रिवर्षिय अन्तरिम योजनाले कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.६% हुने र गैह्र कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ६.५% हुने लक्ष्य राखेको
- आर्थिक वर्ष २०६४।६५ मा हाम्रो कुल ग्राहस्थ बचत कुल ग्राहस्थ उत्पादनको अनुपातमा१४% छ जबकी लगानी कुल ग्राहस्थ उत्पादनको २६% पुगेको छ । विप्रेषणसहितको राष्ट्रिय वचत कुल ग्राहस्थ उत्पादनको २०% हाराहारीमा छ यसले पनि राष्ट्रिय बचतबाट कुल लगानीलाई थेग्न सक्ने अवस्था छैन ।
- यदि २ अंकको वृद्धिदर हासिल गर्ने हो भने यस्तो पूँजि लगानी १३ सय अर्ब देखि १४ सय अर्बको बीचमा हुनु पर्दछ ।

क्षेत्रगत चुनौतिहरू (पूर्वाधार निर्माण) क्रमशः

तालिका नं ३ “रु दश लाखमा”

स्थानीय पूर्वाधार क्षेत्र	लगानी आवश्यकता				
	२०६४।६५	०६५।६६	०६६।६७	जम्मा	०६७।६८ देखि ०७१।७२ सम्म
स्थानीय यातायात	१०,७३७	१३,८७२	१७,५६०	४२,१६९	७८,५३०
साना सिंचाई	१५०	१८५	२४०	५७५	१,६५०
नदी नियन्त्रण	५	२०	१५	४०	२,२२०
लघु जलविद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा	१,०३७	१,०३९	१,०४७	३,१२३	२,९४०
खानेपानी, ढल निकास तथा सरसफाई	१,४३१	२,६७८	४,०३९	८,१४८	१०,९१५
आवास, भवन तथा शहरी विकास	२८०	५१२	५२०	१,३१२	४,७१२
फोहरमैला व्यवस्थापन	५६०	७१५	७७५	२,०५०	३,५२०
सामाजिक पूर्वाधार	५३६	७५६	७६६	२,०५८	२,१८५
जम्मा	**१४,७३६**	**१९,७७७**	**२४,९६२**	**५९,४७५**	**१०६,६७२**
उपलव्ध स्रोत					
नेपाल सरकार	१,८९५	२,०७०	२,३३०	६,९२५	१४,४७५
स्थानीय निकाय	२,४४९	२,४८५	२,५१६	७,४५०	१४,७५०
निजी क्षेत्र। दातृ संस्था	३,७१५	३,२४०	२,७९८	९,७५३	१५,४२५
जम्मा	**८,०५९**	**७,७९५**	**७,६४४**	**२४,१२८**	**४४,६५०**
नपुग स्रोत	**६,६७७**	**११,९८२**	**७,६५९**	**३५,९३२**	**६१,७२२**

स्रोतः- स्थानीय पूर्वाधार विकासको रणनीतिक कार्य योजना २०६४।६५- २०६६।६७

क्षेत्रगत चुनौतिहरू (पूर्वाधार निर्माण) क्रमशः

तालिका नं ४ (रु. मिलियनमा)

सन् २०१० सम्मको नगरपालिकाहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरूको लागि गर्नुपर्ने अनुमानित लगानी				
	२००७	२००८	२००९	२०१०
शहरी जनसंख्या (मिलियनमा)	५.६	६.०	६.४	६.८
खानेपानी	२,४२०.१	१९०३.३	२१३८.३	२४०२.४
सरसफाई	१२६.८	१४२.५	१६०.१	१७९.८
ढलनिकास	३००६.३	३५११.५	४०९४.८	४७६९.२
फोहरमैला व्यवस्थापन	६५.६	७६.६	८९.३	१०४.०
सडक, सडकपेटी	१५१०.६	१७६१.८	२०५१.९	२३८६.८
कुल लगानी लागत	७१२९.४	७३९५.२	८५३४.४	९८४२.२

१ अमेरिकी डलर = ७१.१०

स्रोत :- Nepal Urban Development Sector Study, 2001

क्षेत्रगत चुनौतिहरू (सामाजिक विकास)

विद्यमान अवस्थामा राज्यले गर्नुपर्ने सामाजिक विकासको क्षेत्रमा आफ्नो स्रोतबाट मात्र कार्य गर्न नसकिने कुरा तीन वर्षिय अन्तरिम योजनाले ३ वर्षका लागि आर्थिक वर्ष २०६३।६४ को स्थिर मूल्यमा गरेको खर्च अनुमान बाट समेत प्रष्ट रुपमा देखिन्छ

तालिका नं ५ (रु. करोडमा)

क्र सं	क्षेत्र	रकम
१	शिक्षा	३५,३५
२	स्वास्थ्य	३०,११.४०
३	जनसंख्या	६
४	खानेपानी तथा सरसफाइ	१७,५०.८
५	बालबालिका	१०.८१
६	युवा	२२.९९
७	स्थानीय विकास	६९,८८
८	श्रम व्यवस्थापन र रोजगार प्रवर्धन	३६.५२
	जम्मा	१५३६१.५२

माथि उल्लेख गरिएका विकास खर्चहरूहरूमा ६३.९ % लगानी सरकारी लगानी हुने कुरा उल्लेख भएको

क्षेत्रगत चुनौतिहरू (सेवा प्रवाह)

स्थानीय स्तरमा विशेष गरेर नगरपालिका क्षेत्र (जसले शहरी क्षेत्रको प्रतिनिधित्व पनि गर्दछ) मा सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा अनुसार शहरी सेवा प्रवाहका कार्यहरू भइ रहेको देखिन्छ । स्थानीय राजस्व संकलन, फोहरमैला व्यवस्थापन, शहरी सेवा केन्द्र सञ्चालन, बसपार्क व्यवस्थापन, हरियाली निर्माण तथा व्यवस्थापन, खानेपानी योजना निर्माण तथा सञ्चालन, कम्पोष्टिङ्ग तथा वायोग्याँस उत्पादन जस्ता कार्यहरू यस ढाँचामा भइ रहेको देखिन्छ । स्थानीय निकायहरूले दैनिक काम कारवाही गर्नुपर्ने विषयमा र सामाजिक विकासका क्षेत्रमा यस अवधारणा अनुसार प्रभावकारी रुपमा काम गर्न सकिएको छैन ।

सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धमा हाल सम्म भएका उपलब्धिहरू

- बढ्दो जन आकांक्षा अनुरुप थप लगानीका स्रोतहरू उपलब्ध गराउनका साथै प्रभावकारी र कुशल सेवा प्रवाहको लागि निजी क्षेत्रको संलग्नतालाई अपरिहार्य बनाएको छ
- यसले निजी क्षेत्रको पेशागत विशेषज्ञताको प्रयोग गरेको तथा साधन र स्रोतको उयोग भएको छ ।
- स्थानीय सरकारको दुर्लभ स्रोतलाई अन्य सामाजिक सेवाका क्षेत्रमा लगानी गर्ने अवसर मिलेको, सेवाग्राहीले प्रभावकारी तथा कुशल सेवा प्राप्त गर्ने अवस्थाको सृजना भएको छ ।
- यसले विकास निर्माण र सेवा वितरण प्रणालीलाई मात्र सुधार गर्नुका साथै स्थानीय सरकार र निजी क्षेत्रको सम्बन्धलाई सुमधुर बनाएको तथा सामाजिक जिम्मेवारीको भावनाबाट समेत संचालन हुनु पर्ने कुरालाई समसामयिक बनाउन सकेको देखिन्छ ।

सार्जनिक निजी साझेदारी सम्बन्धमा अनुभव गरिएका केही सवालहरू

- कानूनी प्रावधान तथा नीतिगत व्यवस्थाहरू रहेकाले यसलाई अगाडि बढाउन सहज भएको
- स्थानीय निकायहरूले निजी क्षेत्रको पूँजि, प्रविधि र व्यवस्थापकीय दक्षतालाई विकास कार्यमा आकर्षित गर्न सकेको ।
- स्थानीय निकाय, निजी क्षेत्र र सेवाग्राहीका बीच समन्वय र सहकार्यको लागि साझा मञ्च तयार भएको
- ठूला परियोजनाहरू भन्दा साना परियोजनाहरूमा त्यसमा पनि सेवा करार, व्यवस्थापन करार र लिज करार तर्फ बढी निजी क्षेत्र आकर्षित भएको देखिन्छ ।
- जिल्ला विकास समिति र नगरोन्मुख गाउँ विकास समिति हरूमा पनि खानेपानी, सडक, पर्यटकीय क्षेत्र विकास, पार्क निर्माण, प्राकृतिक स्रोतको सदुपयोग जस्ता क्षेत्रमा सार्वजनिक निजी साजेदारीको प्रचुर संभावनाहरू रहेको देखिएको छ ।

सार्वजनिक निजी साझेदारीको कार्यान्वयनको क्रममा देखिएका प्रमुख मुद्दाहरू

- कानूनी व्यवस्था परिमार्जन (वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी)
- Seed Money को व्यवस्था र नमूना कार्यक्रम सञ्चालन
- लगानी नीति तर्जूमा र कार्यान्वयन
- सेवा प्रवाहका कार्यहरू स्थान विशेष (Spatial) अनुसारका हुने र यस सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायबाट लगानीका क्षेत्र पहिचान गरी विस्तृत अध्ययन हुनु पर्ने ।
- स्थानीय निकायहरूमा नीतिगत स्पष्टता, संयन्त्र, संस्थागत र कानूनी व्यवस्थाका साथै कार्यान्वयन अनुकूलको सीप र ज्ञान सहितको जनशक्ति व्यवस्था अभाव ।
- कार्यान्वयनको क्रममा देखिएको जिम्मेवारी र जोखिम बाँडफाँड
- सार्वजनिक निजी साझेदारीमा उपभोक्ता र नागरिक समाजको भूमिकालाई प्रभावकारी रुपमा सुनिश्चित गर्ने स्पष्ट संयन्त्रको र जिम्मेवारी बाँडफाँड अभाव
- सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी नीति तथा कानून निर्माण गर्दा निजी क्षेत्र लगायतका अन्य सरोकारवालाहरूको सहकार्य उपलब्धताको वातावरण प्रभावकारी नभएको ।

सार्वजनिक निजी साझेदारीको कार्यान्वयनको क्रममा देखिएका समस्याहरू समाधानका उपायहरू

- सार्वजनिक निजी साझेदारीलाई प्रवर्धन गर्ने कानून निर्माण तथा भइ रहेका कानूनमा आवश्यक संशोधन
- PPP लाई प्रोत्साहन गर्न राष्ट्रियस्तरमा स्वायत्त निकायको गठन तथा PPP विवाद समाधान संयन्त्रको निर्माण
- स्थानीय स्तरमा संचालन गरिएका वित्तीय बचत कार्यक्रमहरूको स्रोतलाई समेत परिचालन र प्रयोग गर्न सकिने व्यवस्था
- PPP मा निर्माण हुने तथा संचालन हुने परियोजनाहरूमा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिने सम्बन्धमा स्पष्ट कानूनी व्यवस्था
- क्षेत्रगत मापदण्डहरूको निर्माण र समन्वय
- राष्ट्रिय नीति निजी क्षेत्र तथा अन्य सरोकारवालाहरूसँगको निरन्तर सहकार्य अन्तर्क्रिया र परामर्श

सार्वजनिक निजी साझेदारीको भविष्यको संभावना

- स्थानीय निकायहरूलाई आम्दानी हुने सामाजिक जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने कार्यमा लगानी गर्ने प्रकृतिका परियोजनामा लगानी वृद्धि गर्न सकिने ।
- विगतमा भइरहेका सेवा र सुविधा संचालन गर्ने परियोजनामा लगानी गर्ने गरेको भएतापनि हाल आएर लगानीमुखी परियोजनाहरू निर्माण र सञ्चालनमा समेत निजी क्षेत्र इच्छुक देखिएको छ ।
- PPPUE कार्यक्रम लागू भएका नपा मा भएका राम्रा कार्यहरू अन्य नपा तथा सहरी क्षेत्रमा अनुकरण गरिन थालिएको छ।
- विशेष गरेर नपा मा केन्द्रित यो अवधारणालई अन्य स्थानीय निकायले पनि अनुकरण गर्न थालेका छन् ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले पनि सार्वजनिक निजी साझेदारी परियोजनाहरूलाई एक संभाव्य लगानीको क्षेत्रको रुपमा हेरेका छन् ।

PPP अन्तर्गत शहरी क्षेत्रका लागि प्रस्ताव गरिएका क्षेत्रहरू

- शहरी पूर्वाधार (बाटोघाटो, पुल पुलेसा, वसपार्क)
- फोहरमैला व्यवस्थापन
- शहरी सेवाहरू (खानेपानी, व्यापारिक केन्द्र, हरियाली पार्क निर्माण)
- राजस्व संकलन
- मनोरञ्जनात्मक तथा खेलकूद सम्बन्धी सेवाहरू
- शहरी गरीबी निवारण सम्बन्धी सीपमुलक, व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने तथा आय आर्जनका कार्यक्रमहरू
- आवास व्यवस्था र अन्य सुविधाहरू

PPP अन्तर्गत ग्रामीण क्षेत्रका लागि प्रस्ताव गरिएका क्षेत्रहरू

- स्थानीय यातायात
- साना सिंचाई
- राजस्व संकलन
- लघु जलविद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा
- खानेपानी ढलनिकास तथा सरसफाई
- गरीबी निवारण सम्बन्धी सीपमुलक, व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने तथा आय आर्जनका कार्यक्रमहरू
- कृषिको आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरण सम्बन्धी कार्यहरू
- ग्रामीण तथा पर्यावरणीय पर्यटन
- जडिबुटी प्रशोधन तथा व्यवसायिक उत्पादन

सार्वजनिक निजी साझेदारी: दिगो स्थानीय विकासमा हाम्रो जिम्मेवारी।

धन्यवाद् !